

Ko hono fakahū 'o ha foomu tukuhau

Ko ha fakahinohino ma'á e kau ngāue mei he Pasifiki mo Timoa-Hahake 'i 'Aositelēliá

'Oku fiema'u 'a e kau ngāue teemi loloa kotoa 'i he Polokalama Ngāue 'a e PALM ke fakahū ha'anau foomu tukuhau ke 'ilo ai 'a e ngaahi mo'ua tukuhau 'oku te'eki totongi pe ko ha pa'anga 'oku fiema'u ke totongi fakafoki kiate kinautolu, 'i he ta'u fakapa'anga kotoa pē 'oku nau ngāue ai 'i 'Aositelēliá.

Ko e ta'u fakapa'angá ko ha vaha'ataimi ia 'o e māhina 'e hongofulu mā ua mei he 'aho 1 'o Siulai ki he 'aho 30 'o Suné. 'Oku ngāue'aki ia 'e he pule'anga, ngaahi pisinisi mo e ngaahi kautaha kehe ke fika'i 'aki 'enau ngaahi patiseti, ngaahi tupu, mo e ngaahi mole.

'Oku 'ikai fakapapau'i mai 'e ma'u 'e he kau ngāue ha kole faka'ofisiale ke fakafonu ha foomu tukuhau - ka 'oku 'ikai 'uhinga 'eni ia 'oku 'ikai fiema'u ha foomu tukuhau.

'Oku fakamatala'i 'e he lau'itohi ni 'a e 'uhinga mo e founa ke fakafonu 'aki ha foomu tukuhau pea 'oku fakataumu'a ia ke tokoni'i 'a e kau ngāue ke nau lava 'o fakahoko tau'atāina honau ngaahi fatongia fakatukuhau.

Ko hai 'oku totongu ke fakahu ha'ane foomu 'eke tukuhau?

Ko e kau ngāue pe 'i 'Aositelelia 'oku nau 'i he sikiimi ko ia 'a e Kaungaue Leipa Fefolau 'aki mei he Pasifiki ki 'Aositelelia (PALM) 'oku nau lava 'o fakahu ha'anau foomu 'eke tukuhau 'o kapau 'oku nau 'i heni 'i he ngaahi ngāue'anga ngāue teemi-loloa 'i he vaha'a 'o e ta'u 'e taha ki he ta'u 'e 4.

Ko kinautolu ko ia ngāue 'i he ngaahi ngāue'anga fakafa'ahita'u ('o a'u ki he mahina 'e 9) 'oku 'ikai fiema'u kinautolu ke nau fakahu ha'anau foomu 'eke tukuhau.

Ko e hā 'a e foomu tukuhau?

Tukuhau: Totongi ha pa'anga hūmai ki he pule'angá. 'Oku faka'aonga'i 'e he ngaahi pule'anga 'a e pa'anga hūmai 'o e tukuhau ke totongi 'aki e ngaahi koloa mo e ngaahi sēvesi ma'ae kakai 'a ia 'oku tau faka'aonga'i he 'aho kotoa pē, kau ai e ngaahi sēvesi ki he mo'ui mo e tokoni fakakolo, malu'i fakafonua mo e ako 'a e kakai pea pehē ki he ngaahi langa lalahi hangē ko e ngaahi hala mo e halanga lēlue. 'Oku tokoni 'eni ki he mo'ui lelei fakalūkufua 'a e tokotaha kotoa pē 'oku nofo 'i 'Aositelēliá.

Foomu 'eke tukuhau: Kapau kuo to'o ha tukuhau mei ha fa'ahinga pa'anga hūmai na'a ke ma'u lolotonga e ta'u fakapa'anga (hangē ko 'eni, kapau kuo ke ngāue 'i ha fa'ahinga taimi pē 'i he vaha'a 'o Siulai 2019 ki Sune 2020), 'e fiema'u ia ke ke fakahū ha foomu 'eke tukuhau.

'Oku fefe leva hono fai?

Kapau 'oku ke ngāue , te ke fa'a totongi tukuhau 'i ho'o pa'anga hūmai. Ko ho'o totongi tukuhau 'oku fai ia he lolotonga e ta'u 'i ho'o ma'u ko ia ha pa'anga hūmai.

'E to'o 'e he ngāue'anga 'a e tukuhau mei ho'o vahe takitaha 'o 'ave ia ki he 'Ofisi Tukuhau 'a 'Aositelēliá (Australian Taxation Office [ATO]) ma'au. 'Oku 'iloa 'a e totongi

tukuhau ko 'eni ko e Pay As You Go (PAYG) ko e totongi tukuhau eni 'i ho'o ma'u pē ho'o vahe takitaha. 'Oku fakahoko eni koe'uhí ke 'oua na'a ke ma'u ha fu'u mo'ua tukuhau lahi 'i he faka'osinga 'o e ta'u. Te ke lava 'o sio ki he lahi 'o e tukuhau 'oku to'o 'e ho'o ngāue'angá 'i ho'o vakai ki ho'o lau'itohi fakamatala vāhenga (payslip).

'I he 'osi 'a e ta'u fakapa'anga, kuo fika'i ai 'e he 'ofisi ATO 'a e lahi fakakātoa 'o e pa'anga kuo to'o 'e ho'o ngāue'anga mei ho'o vahé 'i he ta'u kakato. 'E lava ke fakapapau'i heni pe te ke ma'u ha totongi fakafoki pē 'oku fiema'u ke ke totongi ha mo'ua tukuhau.

Te u ma'u nai ha'aku totongi tukuhau fakafoki mai mei he ato?

'Oku 'ikai lava ke fakapapau'i ia pe te ke ma'u ha totongi fakafoki tukuhau mei he ATO. 'Oku kehekehe 'a e ngaahi tūkunga 'o e tokotaha kotoa, ko e ni'ihí te nau ma'u ha totongi fakafoki tukuhau, pea ni'ihí ha tohi mo'ua ke totongi ange ha pa'anga ki he ATO. 'Oua na'a ke 'amanaki 'e ma'u ha totongi fakafoki tukuhau.

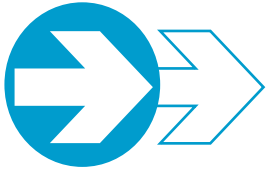
Feitu'u ke fakahū ai ha foomu tukuhau

'Ave ki ha tokotaha tauhitohi pe ko ha fakafofonga (agent) tukuhau ke nau fakafonu – 'oku totongi 'enau ngāue ko eni

Ko e totongi ki he ngāue 'a e kau fakafofonga tukuhau pe kau tauhitohi 'oku mei he \$100 ki he \$200 ke fakafonu mo fakahū ma'au ho'o foomu tukuhau. Fakapapau'i 'oku ke 'eke 'a e totongi pea 'oku ke fiefia ki ai kimu'a pea ke toki hoko atu e ngāue ki ho'o foomu tukuhau.

Fakahū hangatonu ki he 'Ofisi Tukuhau 'a 'Aositelēliá (ATO) – 'ikai ha totongi ki ai

Te ke lava 'o fai eni 'i he 'initaneti 'o fakafou 'i ho'o 'akauni MyGov. 'Oku ta'e totongi pē ia ka kuo pau ke ke fakafonu kotoa pē 'e koe 'a e me'a 'oku fiema'u.

Ko hono fakahū 'o ha foomu tukuhau

Ko ha fakahinohino ma'á e kau ngāue mei he Pasifiki mo Timoa-Hahake 'i 'Aositelēliá

Ko e hā hono fuoloa e ngāue ki he'eku foomu 'eke tukuhau?

'Oku 'ikai ha taimi pau ia ki he lōlōa 'o e taimi 'e ngāue ai 'a e ATO ki ho'o foomu tukuhau. 'I he taimi 'e ni'ihī, 'e lava ke lau māhina 'a e ATO ke ngāue ki ho'o foomu tukuhau. He 'ikai lava 'e ha taha ke fakavave'i 'a e founa ngāue ko 'eni, kuo pau pē ke ke tatali.

Ko e hā 'oku fiema'u ai ke u fakahū ha foomu tukuhau?

Siteitimeni 'o e pa'anga humai 'onilaine: 'Oku ala ma'u pe 'a ho'o siteitimeni pa'anga humai 'i he 'initaneti; ko e fakamatala fakanounou 'o e fakakātoa ho'o vahé pea mo e lahi 'o e tukuhau na'e to'o lolotonga e ta'u fakapa'anga. 'E 'oatu 'eni kiate koe 'e ho'o ngāue'angá pē ko ho'o lava 'o ma'u ia 'i ho'o 'akauni MyGov.

Talitotongi 'o e ngaahi fakatau ki ha ngaahi fiema'u fakangāue : 'Oku kau heni 'a e ngaahi me'a hangē ko e vala ngāue, talitotongi 'o e fēfononga'aki pea mo e me'angāue malu'i fakatāutaha Ko e 'eke'i 'a ho'o ngaahi fakamole 'i he ngaue 'e tokoni ia ki hono fakasi'isi'i 'a ho'o tukuhau 'e to'o hono tukuhau.

Taimi ke fakahū ai ha foomu tukuhau

Fakahū ho'o foomu tukuhau 'i he vaha'a 'o e 'aho 1 'o Siulai mo e 31 'o 'Okatopa. Kapau te ke fakahū tōmui ho'o foomu, 'e lava ke ke mo'ua ai.

Totongi tukuhau medicare

Kapau kuo 'ova ho vāhenga 'i he \$22,398 'oku fiema'u ia ke ke fakafonu ha Fakamatala ki ho'o Totonu ki he Medicare koe'uhi ke 'oua te ke totongi 'a e tukuhau Medicare. Te ke lava 'o ma'u 'a e foomu Fakamatala ki ho'o Totonu ki he Medicare 'i he www.servicesaustralia.gov.au/individuals/forms/ms015.

Kuo pau ke ke tatali kae 'oua kuo ke ma'u ho'o Fakamatala Totonu ki he Medicare 'i he meilí kimu'a pea ke toki lava 'o fakafonu ho'o foomu tukuhau.

Ma'u ha fakamatala lahi ange

Fehokotaki ki he 'Ofisi Tukuhau 'o 'Aositelēliá

Fakahu 'a ho'o 'uluaki 'eke tuhuhau.: [Australian Taxation](#):

Ko e founa hono fakaava ha'o 'akauni MyGov

www.ato.gov.au/business/single-touch-payroll/single-touch-payroll-for-employees/setting-up-your-mygov-account/

Ngaahi sitepu ki hono fakahū 'o ha foomu 'eke tukuhau

SITEPU 1

Ma'u 'a ho'o siteitimeni 'o ho'o pa'anga hu mai. 'E ala ma'u 'eni 'i he 'akauni MyGov 'osi e 'aho 'e 14 mei he 'aho 'uluaki 'o Siulai

SITEPU 2

Kapau te ke fakahū ho'o foomu 'i he 'initaneti, kātaki 'o 'alu ki he uepisaiti MyGov 'o muimui ki he ngaahi fakahinohino 'oku 'i ai.

Kapau 'oku ke fakahū 'o fou 'i ha paati hono tolu (tokotaha tauhitohi pe fakafofonga tukuhau).

- Kumi ha tokotaha tauhitohi pe fakafofonga tukuhau 'i homou feitu'u - 'oku lelei taha ke ke kole ki ho'o kaungā ngāue pe ko ho'o pule ngāue ke nau fokotu'u atu ha ngaahi hingoa
- Te ke puka ha taimi 'apoinimeni pe 'alu ki he 'ōfisi. 'E fiema'u ke ke 'oange kiate kinautolu ho'o fakamatala fakanounou 'o e totongi fakamole mo e/pē ngaahi talitotongi.
- Fakapapau'i 'oku mahino kiate koe he 'e lava pē ke fiema'u ia ke ke 'uluaki totongi kae toki fai e ngāué. 'Oku 'i ai ha ni'ihī ia 'oku nau fili 'a e founa ko ia ke lava 'o to'o 'e he fakafofonga tukuhau (tax agent) 'a e totongi mei ho'o pa'anga tukuhau 'e totongi fakafoki maí.

SITEPU 3

'E fakahā atu 'e he ATO pē ko ho'o fakafofonga tukuhau pe 'oku ke mo'ua pa'anga, pē ko ho'o ma'u ha totongi fakafoki tukuhau. Fakatokanga'i ange: Kapau 'oku ke mo'ua pa'anga, 'e fiema'u ia ke ke fetu'utaki ki he ATO ke alea'i ho'o ngaahi totongi mo'ua.

'Oku toe 'i ai ha'o ngaahi fehu'?

Kapau 'oku ke toe fiema'u ha fakamatala lahi ange:

- talanoa ki he kau ngāue kehé pe ko e taki ho'o timi ngāué
- talanoa ki ho'o ngāue'anga
- talanoa ki ha taha 'i homou feitu'u hangē 'i homou siasí pe kalapu sipoti
- telefoni ki he sevesi tokoni 'a e PALM mei he 7 pongipongi ki he 7 efiáfi taimi AEST: 1800 51 51 31
- telefoni ki he ATO: (13 28 65)

